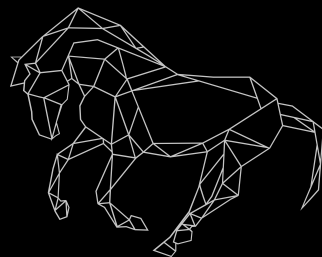
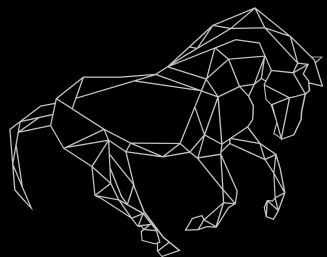

Herpesvírus koní

AKTUÁLNA SITUÁCIA

Vo februári 2021 vzniklo vo Valencii ohnisko herpesvírusovej choroby koní (EHV-1 - nervová forma), čo viedlo ku zrušeniu všetkých podujatí, organizovaných Medzinárodnou jazdeckou federáciou v 12 krajinách Európy (Belgicko, Estónsko, Francúzsko, Holandsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovensko, Španielsko, Švédsko, Taliansko), v ktorých sa podujatia mali konať v nadchádzajúcom období (aktuálne platné do 11. 4. 2021).

Zo 752 koní, ktoré sa zúčastnili podujatia vo Valencii, sa klinické príznaky choroby prejavili u 95 koní. K 19. 3. 2021 bolo potvrdených 17 úhynov koní (v Španielsku: 2 kone v mieste ohniska, 6 koní na klinike vo Valencii a dva kone v Barcelone; v Nemecku 5 koní; v Belgicku 2 kone). Uhynuté kone neboli vakcinované. Okrem toho boli potvrdené súvisiace prípady výskytu EHV-1 u koní v Dánsku, Francúzsku, Katare, Slovensku, Švajčiarsku, Švédsku a Taliansku.

V súvislosti s aktuálnou situáciou boli v niektorých európskych krajinách prijaté nové opatrenia na zabránenie šírenia infekcie. Transportovať sa môžu len kone, ktoré boli vakcinované minimálne 10 dní pred a maximálne do šiestich mesiacov od poslednej vakcinácie (s podmienkou splnenia pravidiel primovakcinácie) alebo majú negatívny PCR test nie starší ako 10 dní.

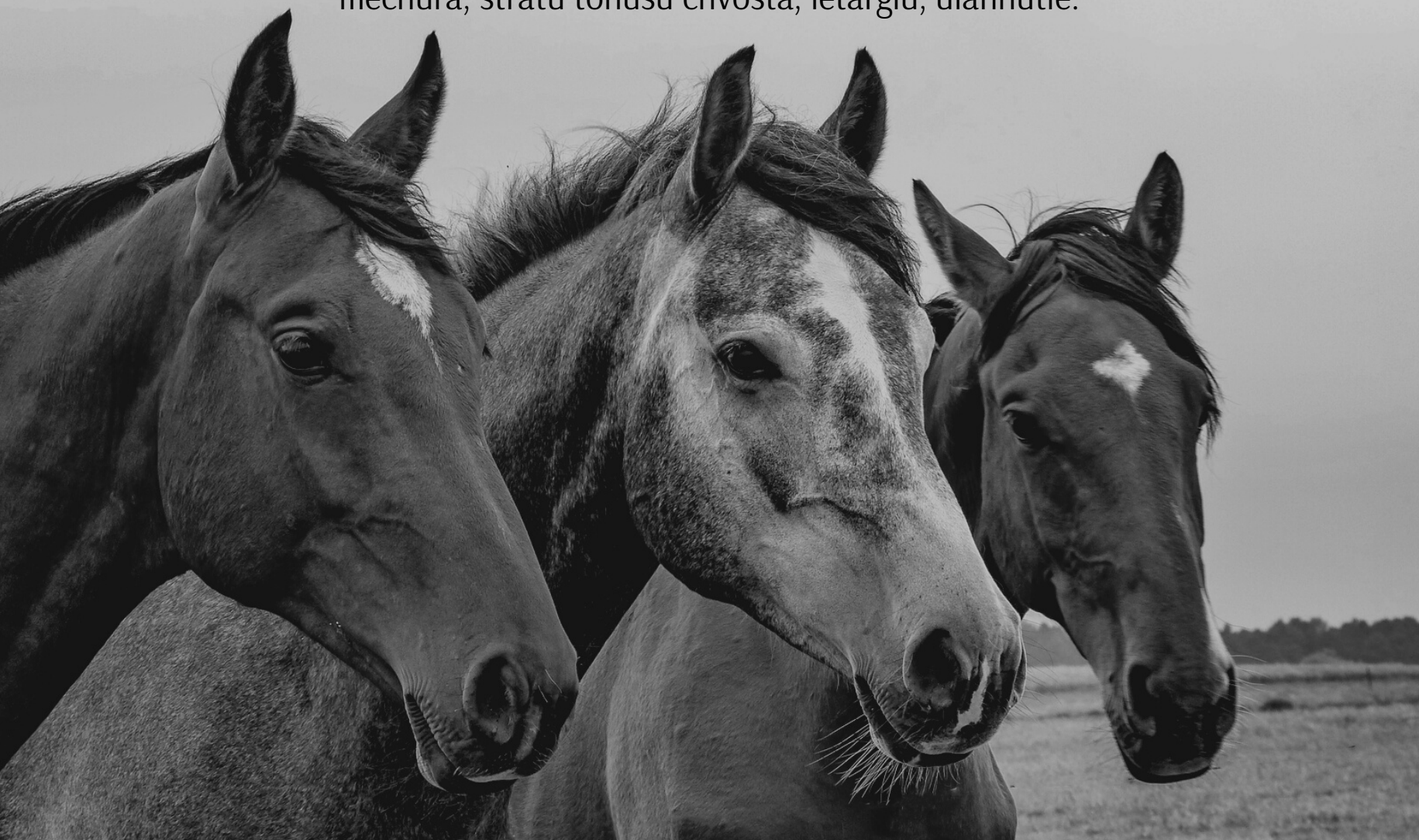
Pôvodcom herpesvírusovej choroby koní sú DNA vírusy, ktoré sú rozšírené celosvetovo. Patria do skupiny herpesvírusov koní, označovaných ako EHV (equine herpes virus; v súčasnosti je známych 9 kmeňov), pričom najväčšie zdravotné riziko pre kone predstavujú EHV-1 a 4.

Vírus EHV-1 je pôvodcom ochorenia nazývaného herpesvírusový abort koní. Choroba je sprevádzaná respiračnými poruchami, abortami, hlavne v druhej polovici gravidity a pôrodmi slabých žriebät. Pozorované boli aj rôzne oftalmologické komplikácie ako aj infekcie miechy a mozgu. V súčasnosti nie je známa príčina, ktorá spôsobuje, že u niektorých infikovaných koní sa vyvinú závažné nervové formy spojené s EHV-1, ktoré môžu byť smrteľné.

Nervová forma ochorenia spôsobená infekciou herpesvírusom koní (EHV) sa nazýva aj myeloencefalopatia koní. Vírus EHV-4 spôsobuje vírusovú rinopneumonitídu koní. Postihuje najmä žriebäť a mladé kone do jedného roka, u ktorých dochádza k rôznym poruchám horných a zriedkavo aj dolných dýchacích ciest.

Herpesvírus koní sa šíri priamo – aerogénnou cestou (na vzdialenosť 5 metrov), významný je aj nepriamy prenos prostredníctvom kontaminovaných predmetov a odevov. Vírus vo vonkajšom prostredí preživa spravidla 7 dní, hoci pri priaznivých podmienkach prostredia to môže byť až 1 mesiac.

Inkubačná doba trvá 4 až 6 dní, môže byť aj kratšia (24 h) alebo aj dlhšia. Vírus EHV-1 spôsobuje typickú bifázickú horúčku. Prvá fáza vrcholí na 1. alebo 2. deň, druhá fáza na 6. alebo 7. deň. Respiračná forma je často sprevádzaná seróznym alebo mukóznym-nazálnym a očným výtokom. Často je pozorovaný aj mierny kašeľ, môže dôjsť k trvalému zväčšeniu submandibulárnych lymfatických uzlín. Pri nervovej forme sú respiračné príznaky pozorované minimálne, jediným varovným signálom je horúčka. Pri podozrení na infekciu u koní sa odporúča merať teplotu dvakrát za deň. Nervová forma ochorenia sa objavuje náhle a zvyčajne rýchlo postupuje. Maximálnu intenzitu dosahuje do 24 až 48 hodín od nástupu počiatočných neurologických príznakov. Je tiež potrebné spomenúť, že u koní sa môže ochorenie vyvinúť aj bez akejkoľvek predchádzajúcej horúčky a/alebo respiračných príznakov. Klinické príznaky nervovej formy ochorenia môžu zahŕňať inkoordináciu končatín, slabosť zadných končatín, ataxiu, kolísavú chôdzu, atóniu močového mechúra, stratu tonusu chvosta, letargiu, uľahnutie.

Diagnostika je založená na klinických príznakoch a detekcii vírusu. Detekcia vírusu sa robí z výterov nosa a z krvi pomocou polymerázovej reťazovej reakcie (PCR). Na sledovanie hladiny protilátok špecifických pre EHV-1 by sa mali vzorky krvi odoberať s odstupom dvoch až troch týždňov.

VAKCINÁCIA

U žriebäť sa s primovakcináciou začína vo veku 4 až 6 mesiacov, prvá revakcinácia sa robí o 4 až 6 týždňov a ďalšia vakcinácia je vo veku 10 až 12 mesiacov.

U dospelých koní, ktoré neboli doteraz vakcinované proti herpesvírusom, sa robí primovakcinácia podaním troch vakcín v odstupe 4 – 6 týždňov.

Každých 6 mesiacov je odporúčené revakcinovať: kone mladšie ako 5 rokov; kone v žrebčinoch, alebo tie, ktoré sú v kontakte so žrebnými kobylami;

kone v zariadeniach s veľkým presunom koní a kone zúčastňujúce sa pretekov a výstav.

U žrebných kobýl sa vykonáva vakcinácia trikrát v priebehu gravidity a to v 5., 7. a 9. mesiaci gravidity. Nežrebné kobyly sa vakcinujú pred pripúšťacou sezónou a podľa rizika možného vzniku infekcie.

Pred pripúšťacou sezónou a podľa rizika vzniku infekcie sa vykonáva aj vakcinácia žrebčov používaných v plemenitbe.

Kôň po prekonaní infekcie získava imunitu trvajúcu približne 6 mesiacov. Aj napriek tomu, že vakcína proti herpesvírusovej chorobe koní má 80 %-nú účinnosť a nechráni kone pred nervovou formou choroby, výrazne znižuje riziko prenosu infekcie medzi zvieratami ako aj závažnosť priebehu respiračnej formy.

Vzhľadom na charakter prenosu infekcie je ďalším veľmi dôležitým opatrením dezinfekcia nástrojov, zariadenia a samotných priestorov stajne. Väčšina bežne dostupných dezinfekčných prostriedkov vírus v prostredí ľahko zničí.

Dôležité je pred dezinfekciou všetky povrchy dôkladne mechanicky očistiť. Významná je aj hygiena rúk personálu, ktorý prichádza do kontaktu s koňmi.

kolektív autorov Katedry epizootológie, parazitológie
a ochrany spoločného zdravia
UVLF v Košiciach